

DEN FLYVENDE LYDKUFFERT

Undervisningstilbud om
lyd og musik til 0. klasse

INDHOLD

Kufferten indeholder **4**

Elevernes første møde med kufferten **6**

Aktivitet 1 At vække de fem sanser **8**

Aktivitet 2 Associativ lytning **12**

Aktivitet 3 Formal lytning - lyt og tegn **16**

Aktivitet 4 Musikkens bevægelse og udstrækning **20**

Aktivitet 5 Kroppen som instrument **24**

Aktivitet 6 Lyddetektiver **28**

INTRO- DUKTION

Undervisningsmaterialet består af seks aktiviteter, eventyret om Hr. Øre samt en kort præsentation af undervisningstilbuddet. I finder det hele i dette materiale samt på laminerede opgaveark i kufferten.

Planlægning af forløb

Den flyvende lyd-kuffert udlånes i en uge. Her i hæftet kommer vi med forslag til et forløb, men det er naturligvis muligt at tilrettelægge forløbet individuelt efter jeres egne behov, temaer og praktiske hverdag på skolen. *Den flyvende lyd-kuffert* kan bruges som et enkelt skoleforløb, men også som optakt til en lydworkshop på Museet for Samtidskunst.

Aktiviteter

Hver aktivitet har et nummer, hvilket angiver den rækkefølge, vi anbefaler man bruger den i. Det er også muligt at bruge dem i vilkårlig rækkefølge. Til hver aktivitet er der en kort præsentation af øvelsen, en praktisk beskrivelse af hvad den kræver samt en beskrivelse af aktivitetens mål. Bemærk at de fleste aktiviteter kræver en cd-afspiller, papir samt blyant og tusser.

Elev introduktion – eventyret om Hr. Øre

Den flyvende lyd-kuffert introduceres med historien om Hr. Øre, som på eventyrlig vis sætter rammen for eleverne. Eventyret læses op af læreren, mens eleverne lytter. Efter oplæsningen præsenteres Hr. Øre i sin lille sorte sovekuffert og sendes rundt i klassen. For at skærpe elevernes sanser og rette deres opmærksomhed mod

lyttesansen anbefaler vi, at eleverne ikke tager Hr. Øre op af den lille sorte kuffert, men derimod stille lytter til den og sender den videre. Hr. Øre får på denne måde meget hurtigt sit eget fiktive liv og korresponderer direkte med elevernes fantasi. Hr. Øre kan således løbende inddrages og være med til at præsentere dagens program samt aktiviteter for eleverne, så der ved hver øvelse bliver en dialog mellem Hr. Øre og eleverne.

Hr. Øres gæstebog

I lyd-kufferten finder I også Hr. Øres gæstebog, hvor I kan skive en hilsen, kommentere forløbet eller fortælle om de oplevelser, som I har haft i forbindelse med *Den flyvende lyd-kuffert*. Skriv/tegn gerne med kuglepenne eller tusser, så andre brugere af lyd-kufferten kan læse jeres hilsner.

Musik og lyd-kunst

I lyd-kufferten er der fire lyd-værker (cd'er) fra museets lydarkiv, som bruges i tilknytning til enkelte aktiviteter (angivet ved aktiviteten). Musikken er lavet af danske og udenlandske lyd-kunstnere. I de små infobokse finder I en kort introduktion til den enkelte kunstner samt præsentation af lyd-kunst som genre. Infoboksene er tænkt som inspiration til underviserne og kan benyttes i det omfang, I selv finder behov for det.

Kufferten indeholder følgende:

- Undervisningsmateriale (lærervejledning, aktiviteter, eventyret om Hr. Øre og baggrundsmateriale)
- 4 lydværker
- Hr. Øres gæstebog
- Sort kuffert med Hr. Øre
- 2 glas med krydderier
- 2 håndbjælder
- 2 maracas
- 1 blokfløjte
- 2 lydrør
- Æggebakke med rasleæg
- 1 lamineret opgaveark med krop
- 1 æggeur

Bemærk: Det er vigtigt, at I ved forløbets afslutning tjekker om alle genstandene er i kufferten og at ingen dele mangler eller er gået i stykket. Ellers kontakt venligst Museet for Samtidskunst: tanyalin@samtidskunst.dk.

info

Introduktion: Lydkunst

Lydkunst har fokus på lydets mange udtryksformer lige fra omgivelsernes lyde til stilhed og støj. Lydkunstnerens materiale spænder fra bl.a. bilstøj, kroppen, lyde fra en vulkans indre, total stilhed til elektroniske lyde skabt via computerprogrammer. Lydkunst kan være skabt både analogt og elektronisk og indgå i bl.a. installationer, performances og skulpturer.

ELEVERNES FØRSTE MØDE MED LYDKUFFERTEN

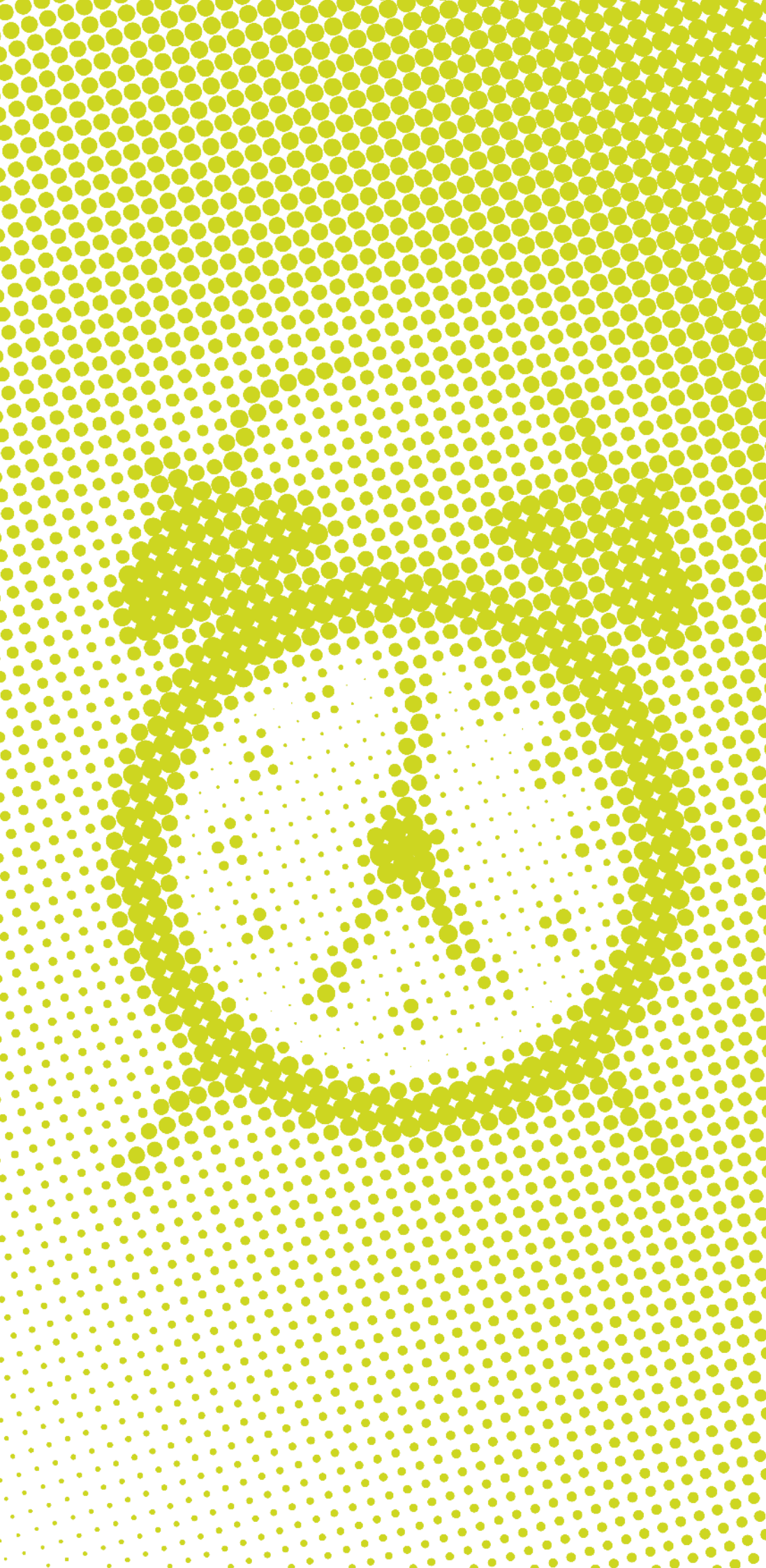
Eventyret om Hr. Øre og hans mange rejser

Der var engang for længe længe siden et meget gammelt øre. Øret kaldte sig Hr. Øre og havde været vidt omkring i verden. Han havde rejst i de fjerneste hjørner af kloden; set kæmpe bjerge, uendelige floder, boet i junglen, sejlet på verdenshavene og endda rejst en tur omkring månen i en specielbygget rumraket.

Hr. Øre mødte en masse sjove og spændende mennesker på sin rejse rundt i verden. Mennesker som fortalte mange mærkelige historier og nogle gange spillede noget særlig musik. Sommetider fik Hr. Øre også små gaver, det kunne være krydderier, instrumenter eller musikstykker, som han samlede i sin store kuffert. En gang fik han også en fin lille minikuffert, som han kunne sove i. En sort kuffert han sover i, den dag i dag.

En gang, da Hr. Øre var ude på en af sine mange rejser, kom han pludselig til at savne noget. Han vidste ikke helt, hvad det var, men han kunne mærke at alle hans rejser, havde gjort ham lidt træt. Han kom i tanke om, at han faktisk drømte om et hjem. Et hjem, hvor han kunne blive boende, få god mad, spille musik og møde en masse børn. Hr. Øre besluttede derfor at rejse til Danmark - nærmere bestemt en by som hed Roskilde. I Roskilde havde Hr. Øre nemlig hørt, at der var mange sjove lyde og masser af søde børn. Der var nemlig et museum, hvor de havde en masse musik og mærkelige lyde. Stedet hed Museet for Samtidskunst og Hr. Øre satte kurs efter det.

Sådan gik det til, at Hr. Øre flyttede ind på Museet for Samtidskunst. Museet var vilde med Hr. Øre, og han fik lov til at bo i deres værksted i sin gamle kuffert. Her fik han tit gæster, som hørte musik, spillede på instrumenter og lavede en masse sjove ting. Han var også tit ude og besøge skoler og hvem ved, måske kommer han og besøger jer en dag....

Aktivitet **1**
**AT VÆKKE
DE FEM
SANSER**

Aktivitet 1

AT VÆKKE DE FEM SANSER

Denne aktivitet handler om vores fem sanser, om hvordan vi skærper og aktivt bruger dem. I denne aktivitet skal eleverne dufte, føle og lytte - og således selv mærke, hvordan de forskellige sanser opleves på deres krop.

Praktisk

Eleverne placeres i en rundkreds på gulvet med lyd-kufferten i midten. Hr. Øre kan evt. bruges til at præsentere aktiviteten. Denne øvelse kræver genstand 1 fra kufferten (glas med kaffe), genstand 2 (glas med nelliker) samt papir og blyant til hver elev.

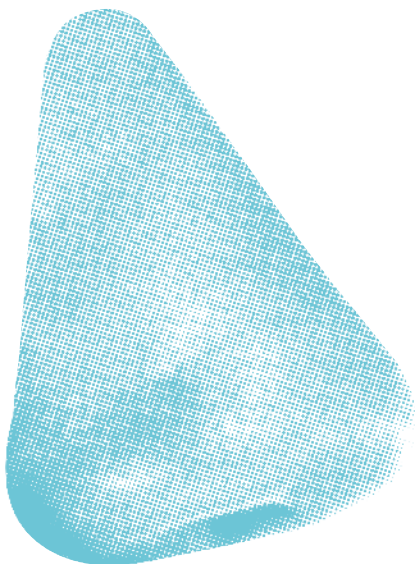
Sanserne

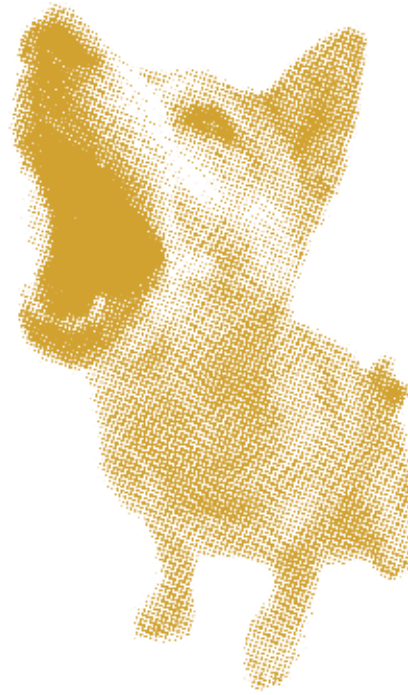
Start med at spørge eleverne hvor mange og hvilke sanser vi har. Sammen gennemgås de forskellige sanser (se, lugte, smage, høre, føle) og i hvilke sammenhænge vi bruger dem. Snak om hvordan sanserne kan arbejde sammen og at lyde f.eks. kan skabe billeder.

Dufteøvelse

- Hvem kan gætte, hvad det er?

Genstand 1 (glas med kaffe) tages frem fra kufferten og går rundt blandt eleverne. Bed eleverne lukke øjnene. Behold papirsposen rundt om glasset med kaffen, så indholdet ikke afsløres. Eleverne dufter og sender glasset videre. Det er vigtigt, at eleverne venter med at gætte indholdet til alle har duftet. Når indholdet er gættet, arbejdes der med følgende spørgsmål: Hvad fik duften af kaffe jer til at tænke på? Er det en rar eller dårlig duft? Skaber duften nogle billeder i jeres hoved? Hvad ser I f.eks. for jer, når I lukker øjnene? Gentag øvelsen med genstand 2 (glas med nelliker).

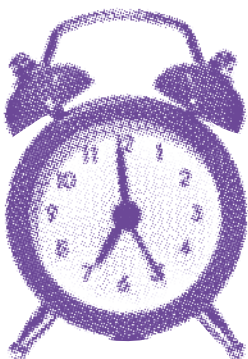
Lytteøvelse

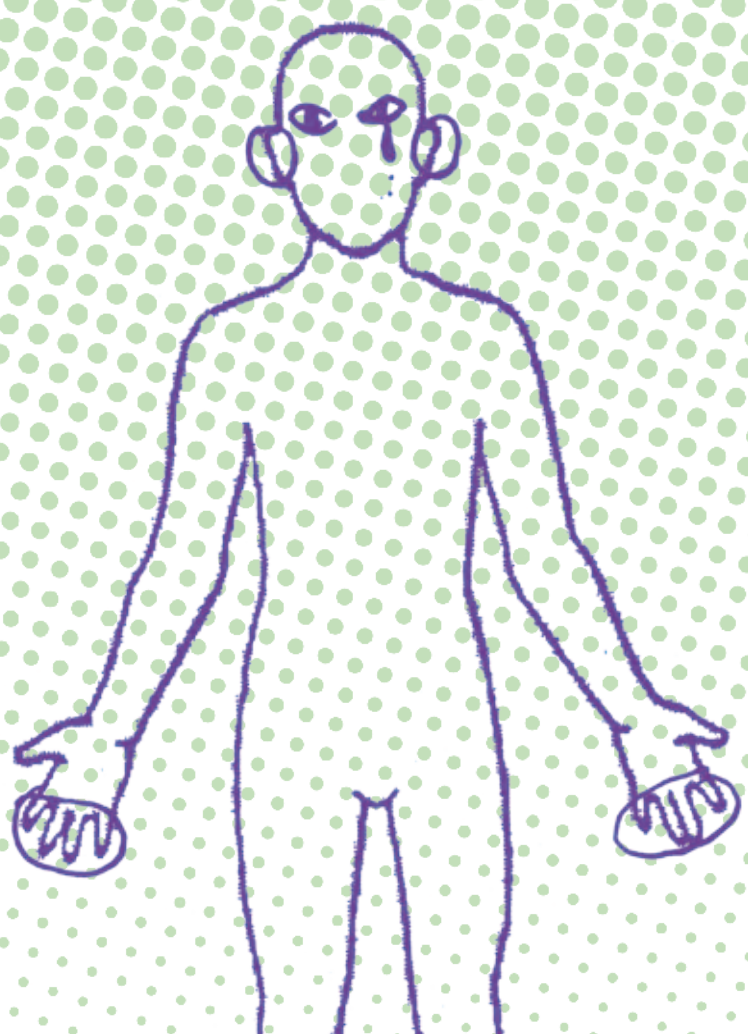
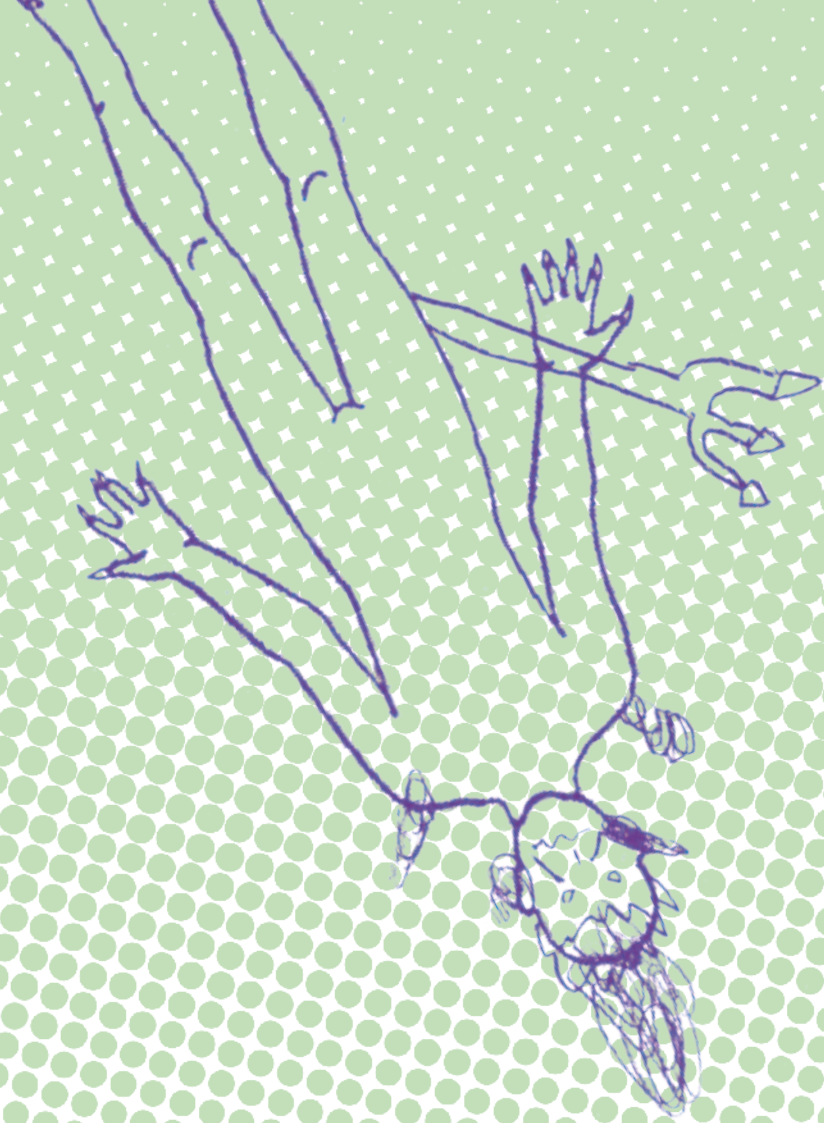
– Hvordan lyder stilhed?

Lad eleverne blive siddende i en rundkreds med papir og blyant. Bed dem være helt stille i et min., hvor de skal lytte til stilheden og finde de lyde, som de hører i rummet. Efter et min. skal eleverne tegne de lyde, som de hørte, på deres papir. Sammen med Hr. Øre gennemgås elevernes tegninger og der opsummeres undervejs i forhold til temaer som larm, stilhed, skolens lyde, morgen lyde, lyden af ens hjem, mor, far, kæledyr osv. Det kan f.eks. være lyden af forældrenes fødder på trappen, som skaber et klart erindringsbillede og en følelse af tryghed.

Aktivitetens mål

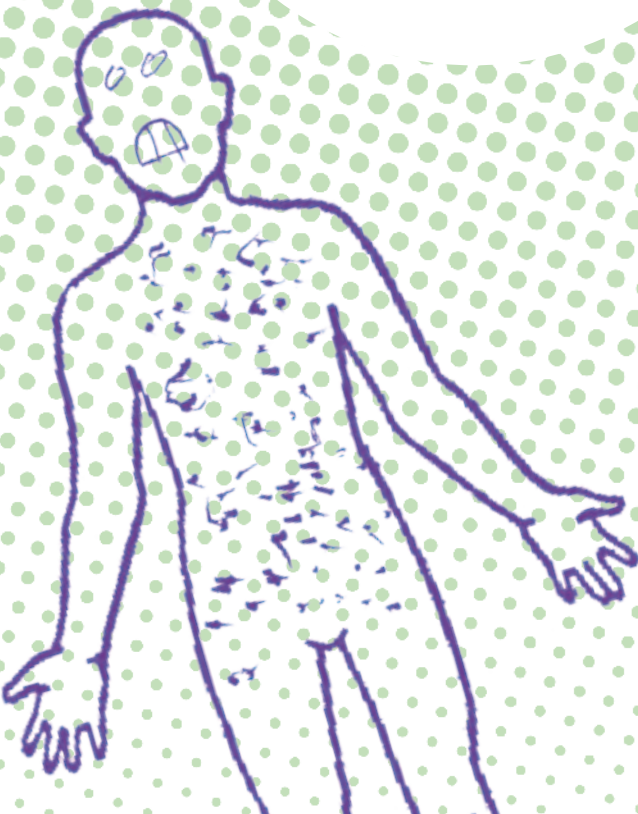
Målet med aktiviteten *At vække sanserne* er, at skærpe elevernes sanser og skabe opmærksomhed omkring de små nuancer i vores sansning og oplevelse af omverden (f.eks. erindringsbilleder, lyden af stilhed, baggrundsstøj). Målet er at eleverne oplever et øget fokus og kropsligt nærvær.

Aktivitet **2**
**ASSOCIATIV
LYTNING**

Aktivitet **2**

ASSOCIATIV LYTNING

Denne aktivitet handler om elevernes associative lytning, dvs. deres personlige oplevelse og associationer i forbindelse med lytningen. Deres tegning af hvordan de oplever musikken på kroppen, bruges som udgangspunkt for en samtale om musik, så eleverne får en forståelse af musikkens forskellige udtryk samt deres sanse- og følelsesoplevelse af den.

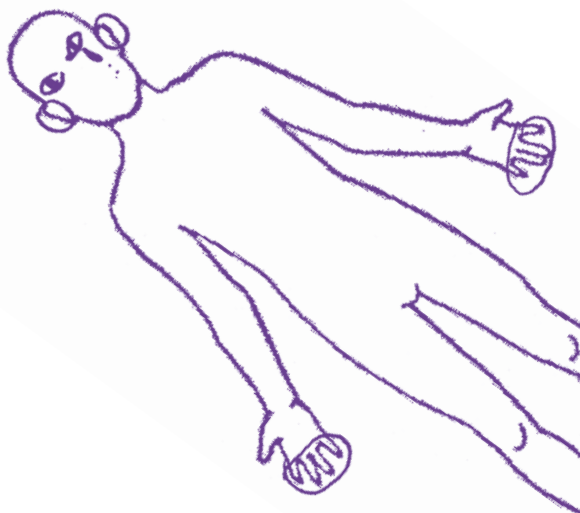
Praktisk

Eleverne sidder i en rundkreds på gulvet med lyd-kufferten i midten. Aktiviteten kræver følgende: lydværk nr. 1 af Akio Suzuki (se infoboks), cd afspiller, blyanter samt papir med tegning af en krop (aktivitet 2), som kopieres i antal elever. Eleverne lytter til musikken og skal undervejs svare / tegne på følgende spørgsmål: Hvor på kroppen synes du musikken sidder? Hvilken kropsdel passer til det, du hører eller den følelse, du føler (arm, ben, hoved, mund, mave)? Er musikken trist, glad, uhyggelig (tegn evt. ansigtsudtryk)? Inddrag igen Hr. Øre og lad Hr. Øre hviske nogle emneord (se infoboks) og ta' efterfølgende en runde i klassen. Hvad har de tegnet og hvorfor? Hvor på kroppen sad oplevelsen?

Hvor på kroppen mærkes musikken?

Eleverne skal således sætte ord på deres oplevelse af musikken på en tegning af en krop, som her skal forstås, som deres egen krop. Det kan f.eks. være, at nogle elever synes det kilder i maven, at man bliver glad eller bange. Man kan også føle, at man får kæmpe ører, som nærmest vokser ud af kroppen.

Aktivitetens mål

Målet med aktiviteten *Associativ lytning* er dels at bringe elevens personlige oplevelse i centrum og dels at få et visuelt billede på en auditiv oplevelse. Eleven visualiserer den kropslige oplevelse af lydværket og får derved udvidet og uddybet forståelsen for musikken udtryk samt deres sanselige oplevelse af den.

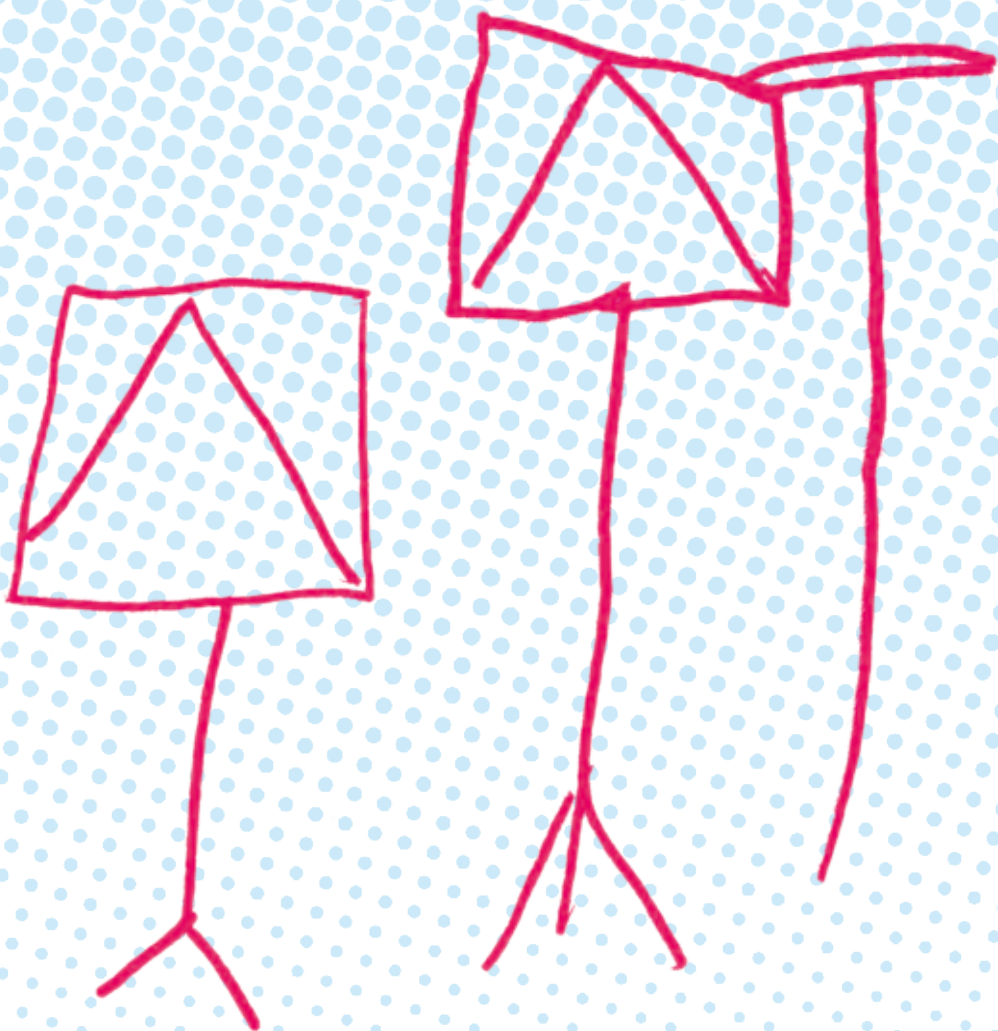
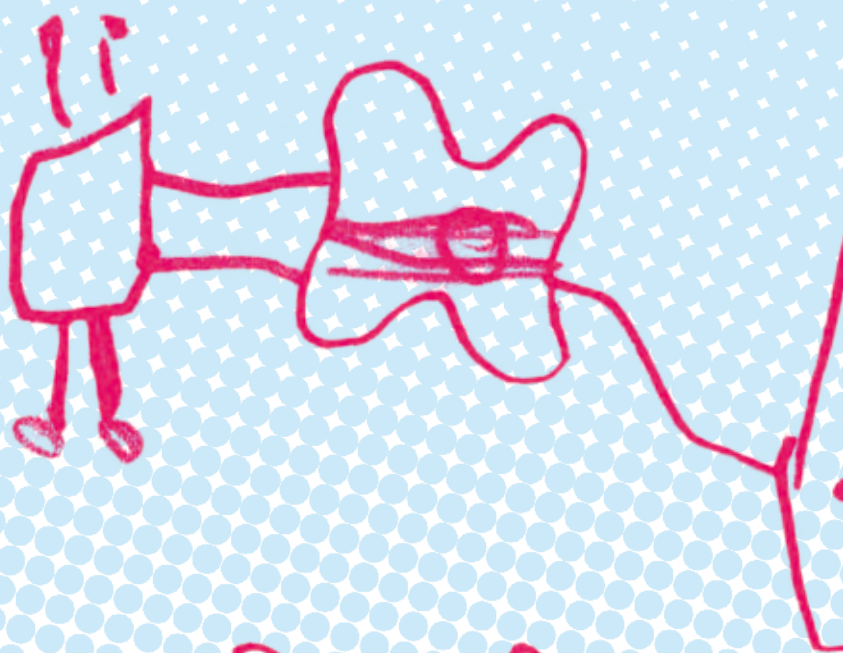

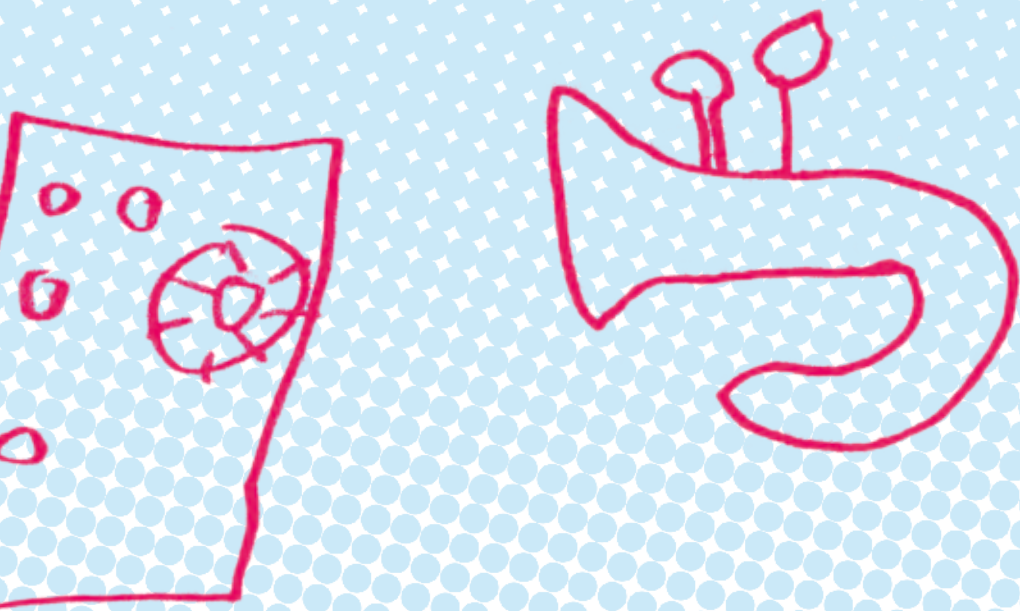
Cd 1

Akio Suzuki Performance 6 min.

Akio Suzuki er en japansk lydkunstner født i 1941. Hans interesse for lyd startede i 1960'erne, hvor Suzuki bl.a. udforskede lyde fra både naturen, hverdags-ting og instrumenter, som han selv skabte.

Emneord: landskab, natur, sten, fløjte, vand, strand, stilhed, sørgmodig, trist, alene.

Aktivitet **3**
**FORMAL
LYTNING**
- LYT OG TEGN

Aktivitet 3

FORMAL LYTNING – LYT OG TEGN

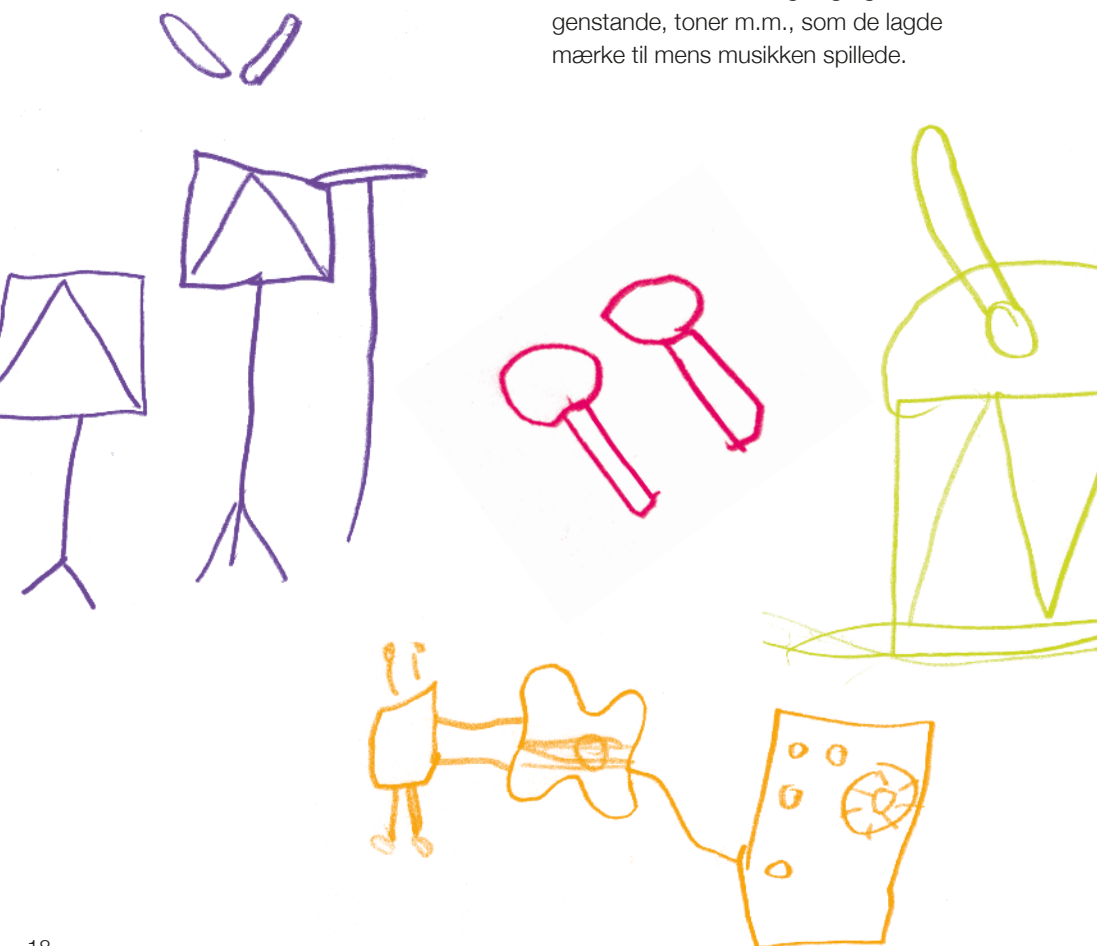
Denne aktivitet handler om elevernes forståelse af formal lytning, bl.a. rytme, bevægelse, toner, dynamik samt genstande og instrumenter.

Praktisk

Eleverne sidder i en rundkreds på gulvet med lyd-kufferten i midten. Aktiviteten kræver følgende: lydværk nr. 2 af Ulrich Eller (se infoboks), cd-afspiller samt hvidt A4 papir og blyant.

Tegn en lyd!

Lydværket afspilles for eleverne, som skal tegne nogle af de lyde, instrumenter, bevægelser, handlinger m.m. som optræder i musikken. Det kan f.eks. være guitar, sten, vanddråber, hurtige bevægelser, larm, stilhed, lyden af hverdagsting som biler, værktøj, toilet, trommer, hammer, hest osv. Når øvelsen er færdig fortæller alle eleverne kort om deres tegning og hvilke genstande, toner m.m., som de lagde mærke til mens musikken spillede.

Aktivitetens mål

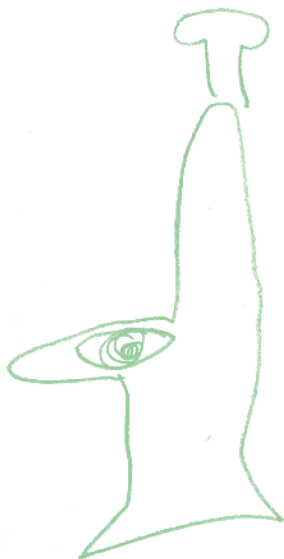
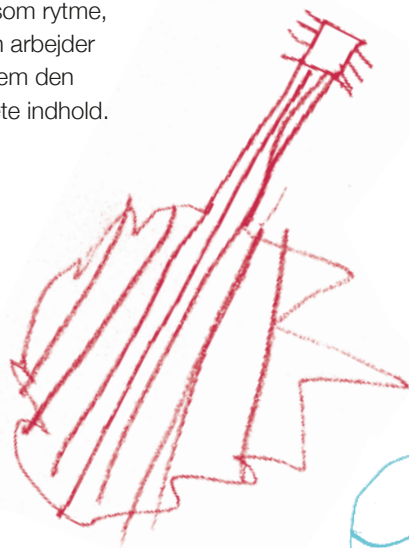
Målet med aktiviteten *Formal lytning* er, at eleverne lærer at forholde sig til konkrete elementer i musikken f.eks. sten, vand m.fl., samtidig med de får en fornemmelse af de forskellige musikalske virkemidler, så som rytme, bevægelse m.m. Aktiviteten arbejder således med forholdet mellem den abstrakte lyd og det konkrete indhold.

Cd 2

Ulrich Eller Kartofflen, 1973.

Ulrich Eller er en tysk lyd- og installationskunstner, som har eksperimenteret meget med at lave hverdagsgenstande om til musikinstrumenter.

Emneord: lyd, lys, stemning, rum, skulptur, instrumenter, eksperimenter m.m.

Aktivitet **4**
**MUSIKKENS
BEVÆGELSE OG
UDSTRÆKNING**

Aktivitet 4

MUSIKKENS BEVÆGELSE OG UDSTRÆKNING

Denne aktivitet handler om musikkens bevægelse, udstrækning og fortællestruktur. Eleverne skal undersøge, hvad et partitur er og selv arbejde med musikken som en form for historiefortælling.

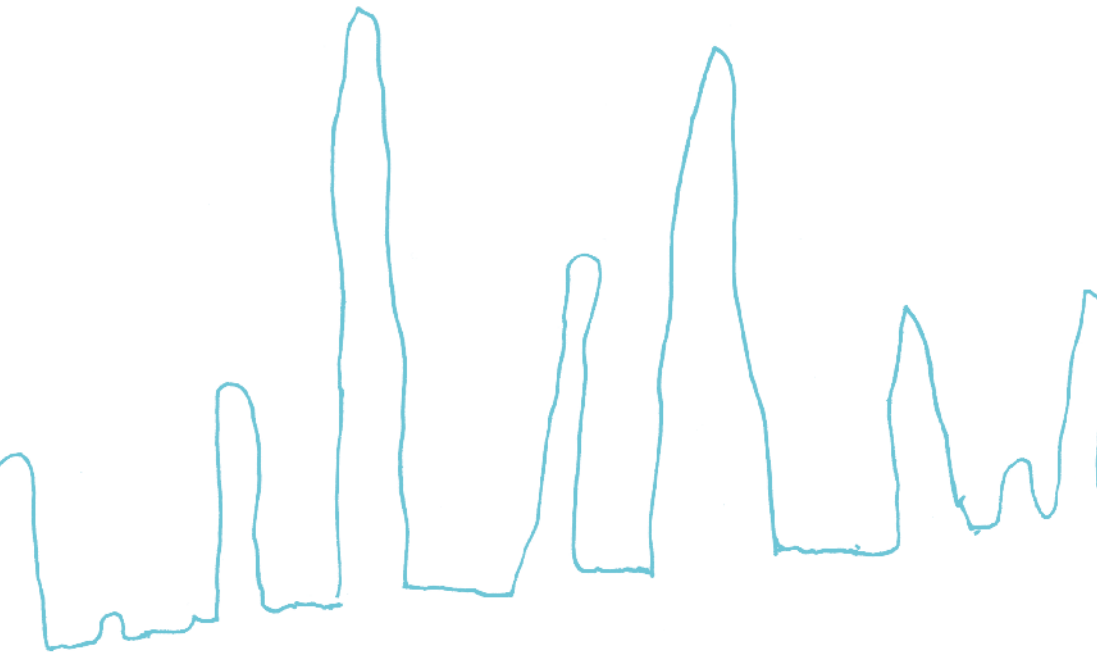
Praktisk

Eleverne sidder i en rundkreds på gulvet med lyd-kufferten i midten. Aktiviteten kræver følgende: lydværk nr. 3 af Jacob Kierkegaard, papir, blyanter samt en tavle. Eleverne introduceres for musikkens bevægelse og udstrækning, det at lyden kan ses som en fortælling med en indledning, handling og afslutning. Drag en parallel til et eventyr, f.eks. Hans og Grete. Tegn eventyrets handlingsforløb på tavlen, så eleverne forstår historiens bevægelse og handlingsmønstre: indledning, handling og afslutning. Lad evt. eleverne selv fortælle historien mens du tegner forløbet på tavlen.

Tegn musikkens bevægelse – et partitur

Afspil lydværket for eleverne og bed dem om at tegne den bevægelse, som de oplever i musikstykket. Eleverne kan evt. lukke øjnene, mens blyanten følger musikkens bevægelse på papiret. Eleverne præsenterer efterfølgende deres tegning og der opsummeres på begrebet partitur. (Se infoboks om partitur og brug evt. begreber som billede, opskrift eller musikkens fortælling.)

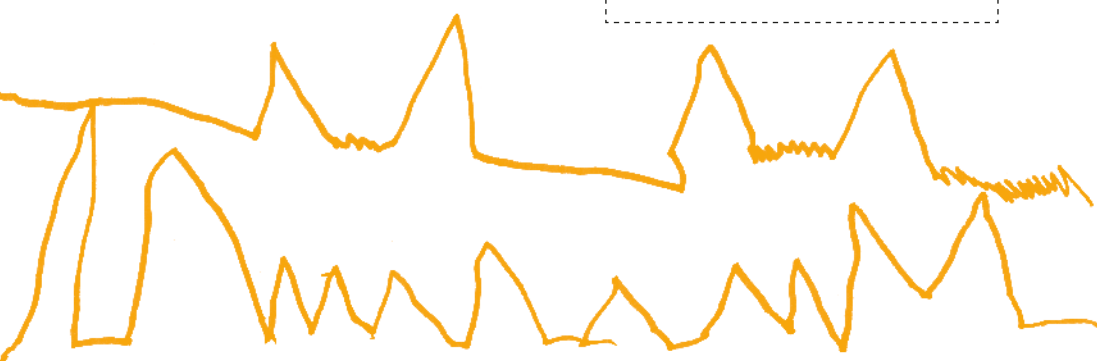
info

Aktivitetens mål

Målet med aktiviteten *musikkens bevægelse* er, at eleverne stifter bekendskab med partiturbegrebet og får en idé om musik som lydbillede og fortælling. Eleverne får en fornemmelse for musikkens bevægelse og at musikken, som et eventyr, også kan fortælle historier.

Hvad er et partitur?

Et partitur er et billede eller en opskrift (et visuelt udtryk) på musikkens bevægelse og indhold. Partituret kan vise, hvordan musikstykket skrider frem, handlingen og hvilke instrumenter der er med i stykket. Brug evt. Hr. Øre til at forklare hvad et partitur er.

Cd 3

Jacob Kierkegaard Pause, 2000.

Jacob Kierkegaard er en dansk lydkunstner, som bl.a. indfanger og udforsker lyde fra vulkaner, is, atmosfæriske fænomener, kernekraftværker, øde steder, men også helt almindelig hverdagsgenstande og situationer. Optagelserne er ofte meget videnskabelige og kræver en del teknisk udstyr. **Emneord:** hverdag, teknik, natur, sne, is, stilhed, larm, maskiner, industri, forladthed m.fl.

Aktivitet **5**
**KROPPEN
SOM
INSTRUMENT**

Aktivitet 5

KROPPEN SOM INSTRUMENT

Denne aktivitet handler om instrumenter - lige fra de klassiske, såsom fløjte, maracas, over hverdagsgenstande, som lyden af en sav, et papir der krølles, til de lyde, som kroppen selv kan frembringe.

Praktisk

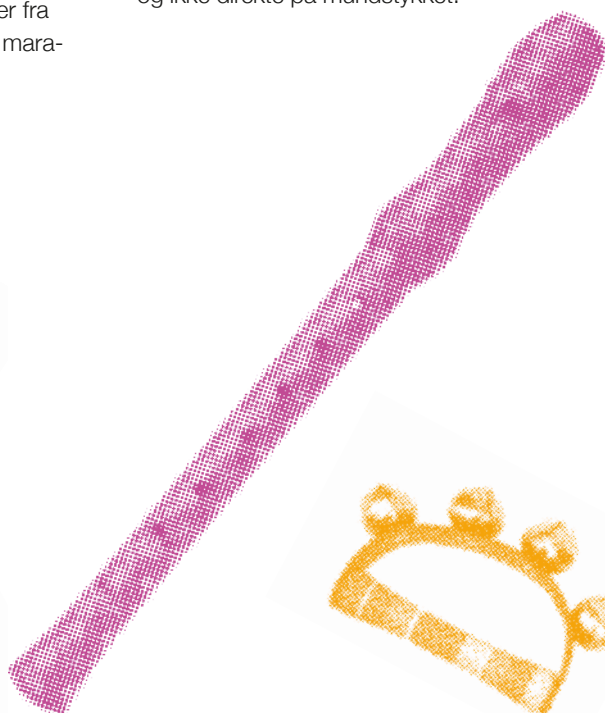
Eleverne sidder i en rundkreds på gulvet med lyd-kufferten i midten. Aktiviteten kræver følgende: lydværk nr. 4 af Joan La Barbara, instrumenter fra kufferten (maracas, håndbjælder og rasleæg), to lydrør fra kufferten samt plads til at bevæge sig. Før eleverne lytter til musikken præsenteres begrebet instrument. Hvad er et instrument? Et instrument bruges til at frembringe musik og lyde med, til at udtrykke sig med. Hvilke instrumenter findes der? Lad eleverne opremse en masse eksempler.

1) Lad de klassiske instrumenter fra kufferten gå rundt (f.eks. fløjte, maracas, håndbjælder og rasleæg).

Klassiske instrumenter vs. hverdagsgenstande

Findes der andre instrumenter end de klassiske? Nogle ting / genstande man kan lave musik med? Ja, det gør der! Hr. Øre har måske nogle i sin kuffert?

2) Lad lydrørene gå rundt og lad eleverne puste i dem eller på anden måde få dem til at lave lyd. For at undgå bakterier, lad eleverne holde mundstykket med knyttet hånd, således de puster / trutter gennem hånden og ikke direkte på mundstykket.

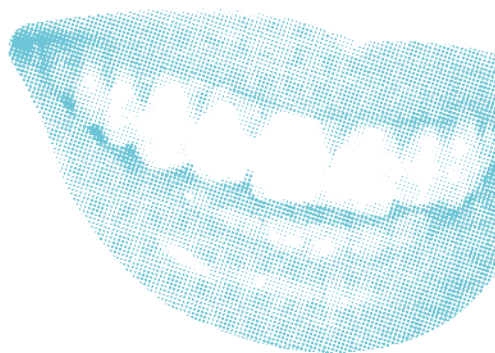

Kroppen som instrument

Gæt et instrument! Lydværket afspilles og eleverne starter med at sidde på gulvet og lytte til musikken. Efter et par minutter rejser alle sig og forsøger at danse med, følge rytmen og inddrage forskellige kropsdele og bevægelser. Når stykket er slut må eleverne gætte, hvilket instrument som blev brugt. I dette tilfælde stemmen. Slut øvelsen af med at eleverne står i en rundkreds og på skift finder en lyd, som udelukkende kommer fra kroppen (f.eks. klappe, trampe, slå på brystet, fløjte, puste, knipse). Øvelsen laves i fællesskab og styres af læreren, som en slags koncert.

Aktivitetens mål

Målet med aktiviteten *Kroppen som instrument* er, at eleverne får indsigt i at instrumenter kan forstås bredt og være både klassiske, hverdagsgenstande og lyde frembragt af kroppen. En indsigt som udvider elevernes musikforståelse samt gør dem fortrolige med kroppen som instrument.

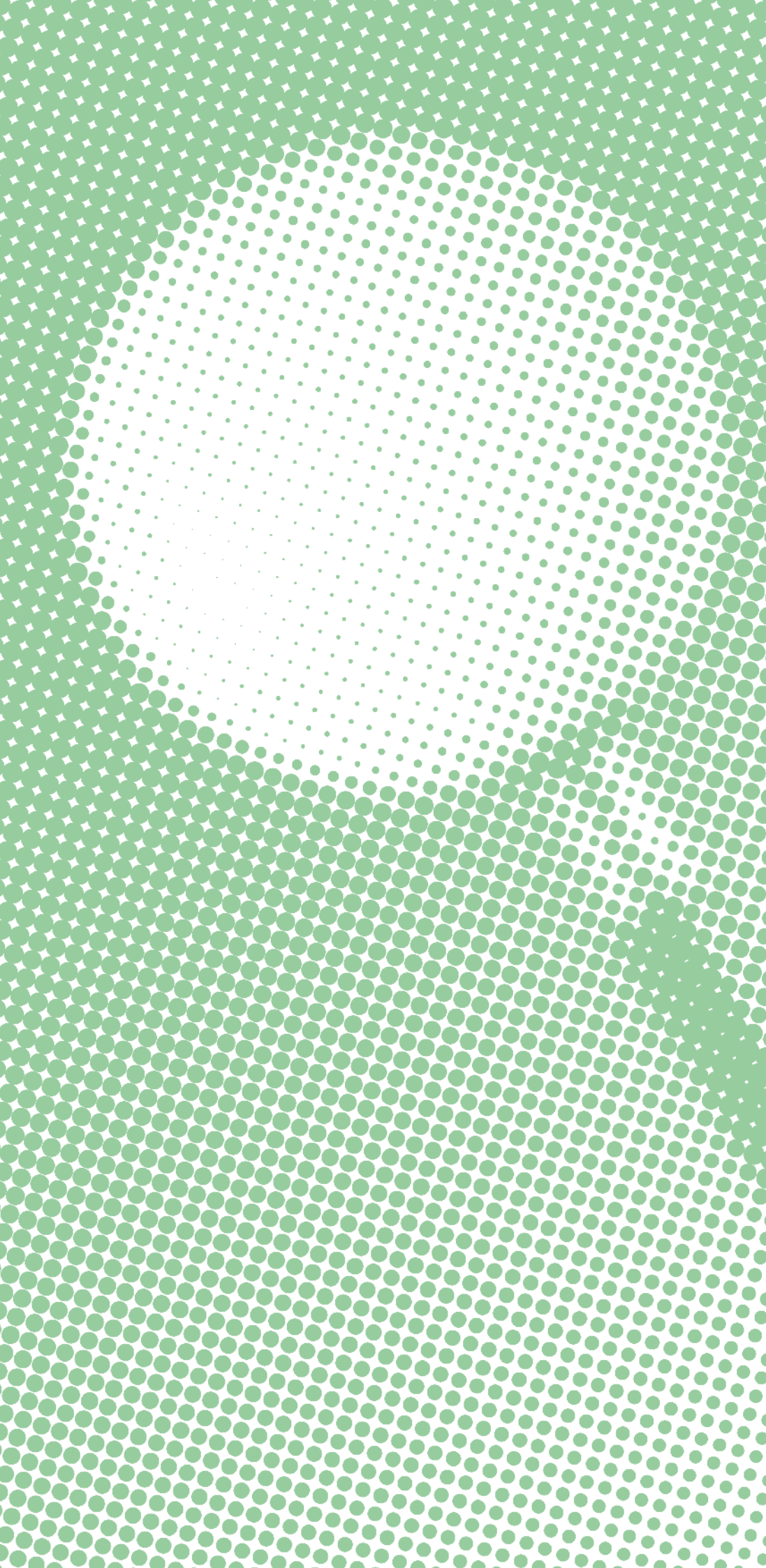

Cd4

Joan La Barbara Time, trails and Unscheduled Event, 1984.

Joan La Barbara (f. 1947) betegnes som en af pionerne inden for feltet ny kompositionsmusik og lydkunst. Hun eksperimenterer med kroppen som instrument og undersøger, hvordan naturlige lyde kan være stemningskabende og åbne op for en anden musikoplevelse.

Emneord: krop, rytme, human beatbox, sang, bevægelse, ånde-
dræt m.m.

Aktivitet **6**

LYD- DETEKTIVER

Aktivitet **6**

LYDDETEKTIVER

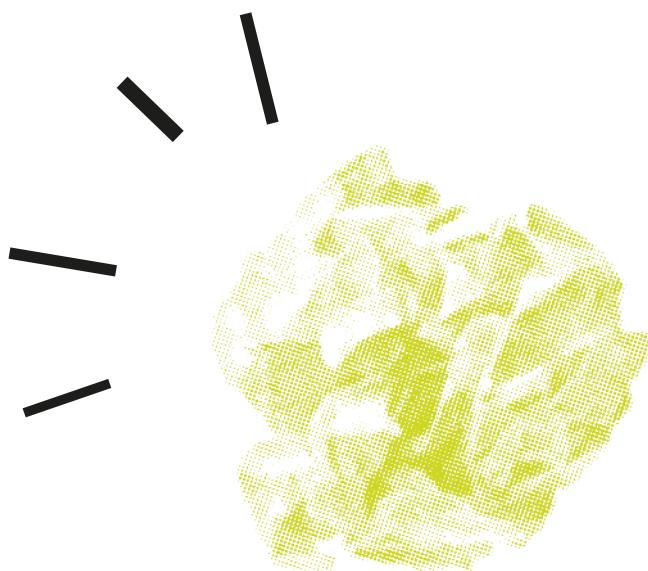
Denne aktivitet er baseret på gruppearbejde, hvor eleverne to og to skal på jagt efter lyde. Det kan f.eks. være lyde i klasselokalet, kroppens lyde eller lyde, som frembringes med genstande gennem leg og bevægelse. Aktiviteten munder ud i en mini koncert, som opføres i klassen.

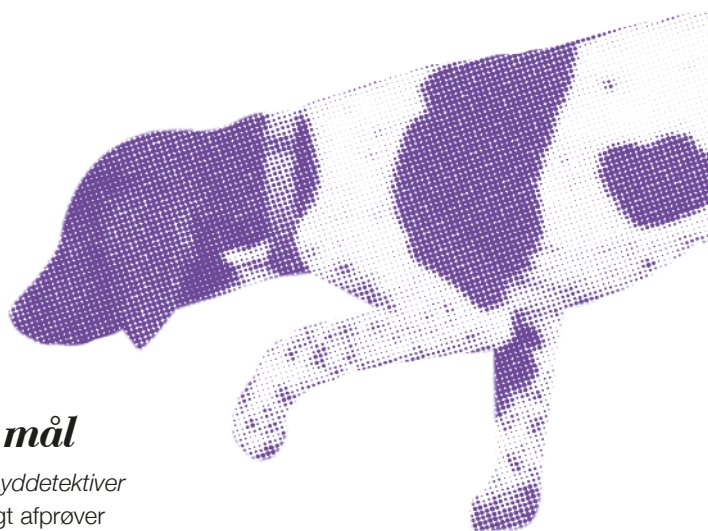
Praktisk

Eleverne arbejder sammen to og to. Sammen skal de komponere en lille koncert, et lydforløb af maks 10 sek. varighed. Eleverne finder lydene i klasselokalet, i hverdagsgenstande eller de kan vælge at bruge kroppen, som instrument. De får 15 min. til deres lydjagt og skal efterfølgende præsentere det for resten af klassen. Hjælp gerne eleverne på deres jagt efter lyde og kom med forslag, som f.eks. lyden af krøllet papir, legoklodser som slår mod hinanden, raslende blyanter i en æske osv.

Koncert for Hr. Øre

Efter 15 min. samles eleverne med deres instrumenter. I en rundkreds skal de præsentere deres lyd for hinanden. Læreren fungerer som dirigent og lader skiftevis grupperne spille deres lyde. Læreren kan evt. veksle mellem støj og stilhed, gruppearrangement og solo performances.

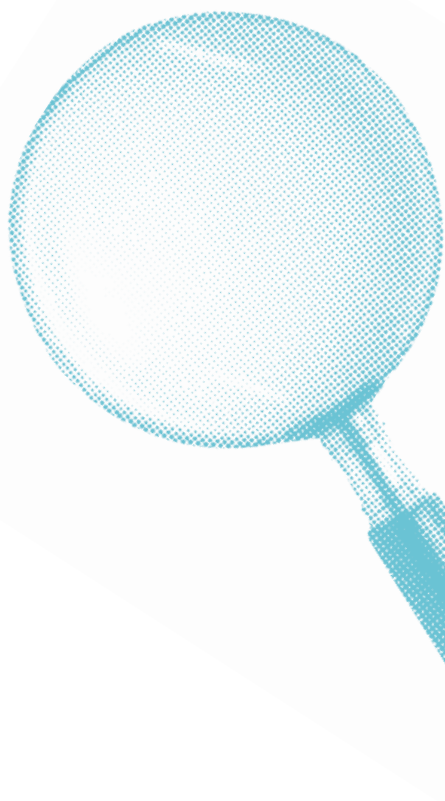

Aktivitetens mål

Målet med aktiviteten *Lyddetektiver* er, at eleverne personligt afprøver andre kilder, som instrumenter.

Eleverne bliver bevidste om hverdagsgenstandenes muligheder, kroppen som instrument og på forskellen af de enkelte lyde i et større samspil. Aktiviteten handler også om samarbejde og samspilsgehør.

BESØG MUSEET FOR SAMTIDSKUNST

www.samtidskunst.dk

Lydworkshop 0. klasse

Besøg Museet for Samtidskunst og lad eleverne udforske lyd og musik i værkstedet. Til 0. klasse tilbyder vi en workshop, hvor eleverne får mulighed for at gå på jagt efter lyde, optage forskellige lydspor og lave en lille koncert. Forløbet er tilrettelagt, så det både kan benyttes i forlængelse af *Den flyvende lyd kuffert* eller som optakt til arbejdet med lyd kufferten.

Priser:

400 kr. (2 timers workshop)

Værkstedsdage:

Tirsdag – torsdag kl. 9 – 14. Grupperne modtages i Palæets hovedbygning. Medbragt mad kan spises på museet.

Booking og information:

Tanya Lindkvist: tlf. 46 31 65 78

tanyalin@samtidskunst.dk

Tilmeld dig vores lærernetværk!

Tilmeld dig vores lærernetværk og modtag nyheder om undervisning og inspirationsdage. Du får tre til fire gange om året tilsendt et nyhedsbrev, der fortæller om kommende og aktuelle udstillinger – herunder undervisningstilbud og baggrundsmaterialer. Tilmeld dig museets lærernetværk hos: tanyalin@samtidskunst.dk

Tekst/redaktion: Tanya Lindkvist

Design: Sarah Green/Mediefabrikken

Museet for

Samtidskunst

Stændertorvet 3D

4000 Roskilde

www.samtidskunst.dk

Transport

Regionaltog til Roskilde Station, 10 min. gang til museet.

Åbningstider

Tirsdag-fredag kl. 11-17

(skoler adgang fra kl. 9)

Lørdag-søndag kl. 12-16

Mandag lukket.

Entré

Studerende og undervisningsinstitutioner har gratis adgang.

Kultur- & Skoletjenesten
Midt- og Vestsjælland

